

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise, naročnino in oznanila prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1881.

Tečaj XXI.

Perva odgoja otrokova.

(Spisal Jos. Ciperle.)

14.

Otrok ima biti najprej pokoren. Ima se klanjati vsem poveljem in uredbam starišev. Povelje njih mu bodi svetó in kaznjevatí se ima, kadar se pregreší proti povelju.

In kje je potrebnejša pokorščina, nego li ravno v vzgoji? Kdo je dolžan pokornejši biti, nego li ravno otrok? In res! Vsak otrok izpolnuje iz početka z radostjo sleherno povelje starišev; a s časom se mu vendar le prerada vzbujá nepokorščina. Odkod to? To so zakrivili vselej le stariši sami, in sicer je prišlo vse takó-le:

Stariši otroku zapovedó kaj. Otrok ne storí tega takoj. In ker se je dostajalo morda to povelje kake malenkosti, šli so stariši samí, ter izveršili svoj ukaz. — Ahá! misli si otrok, stariši storé tudi samí, kar ukazujejo. — In ako mu drugoč zapovedó kaj enacega, se gotovo ne bode podvizal, da bi izveršil njih zapoved. A kaj storé v tem slučaju stariši? Začnó se največ laskati otroku, ali ga celó prosijo, ali mu tudi obljubijo, da mu dadé kaj, ako jih uboga. Ali to je ravno huda naopaka. To je izvòr nepokorščini. Kjer se je pričelo na takov način, tam se ne bode končalo dobro. Otrok je od dné do dné nepokornejši. Skóro ga prošnje, obljube in darila ne pripravijo do pokorščine.

Čemú naj uboga takov otrok svojih starišev? Saj je eno isto, naj jih uboga ali ne. Ako so tudi le sam hip hudi nánj, saj ne bode terpelo to vekoma. V dvéh, treh minutah bode spet nepokorni sinek njih ljubeznjivo dete, njih angeljček, in Bog zná, kaj še vse!

In potem tožijo in jočejo stariši na vso moč: Ne vem, kaj mi je storiti s tem otrokom! Kar nič me ne uboga, kar smeje se mi v obraz, ako mu ukažem kaj! — To je pač žalostno, ali prav se godí takovim slabotnim starišem.

Kaj rado se pripeti, da vpade potem starišem čisto srčnost. Ne upajo si pozneje otroku ničesa zapovedati, saj vedó, da jih ne uboga. Takove nepokorne otroke imenujemo tudi mi hudobne, nehvaležne i. t. d. Takim otrokom se ne bode godilo nikdar dobro, to je zapisano v sv. pismu. Ali tudi njih starišem ne bode bila nikaka srečna in vesela ura! Čim bolj odrašča otrok, tem nepokornejši, tem hudobnejši bode. S svojo nepokorščino ne pride nikamor, nesrečen bode vse življenje. A kdo mu je kriv njegove nesreče? Edino le stariši, ki ga niso učili nikdar pokorščine.

Ali kaj je storiti, da ne zabrede otrok takó daleč? Kakó ga je li mogoče ohraniti v pokorščini? Kakó ga spet pripraviti na pravo pot, ako jo je vže zgrešil? To so tri jako važna vprašanja.

Pred vsem ima biti vsako povelje starišev ali vzgojiteljev kratko. Zapoveduj otroku le samo: Pojdi tja, stori to, opusti ono i. t. d. Ali nikdar ne réci mu: Bodeš li tako dober, da mi prineseš to ali ono, — ali: Jaz bi rad videl, da opustiš to naopako i. t. d. — To je vse odveč. Glej tudi na to, da náglo izverši opravilo, katero si mu ukazal. Ako se le količkaj obotavlja ali premišlja, vženi dobro. Na tvoj migljaj mu je paziti, brzo ima biti na nogah, ako želiš, da ti postreže, kakor koli in s čimer koli si bodi.

Naj bode le samkrat takó prederzen, da ne izpolni takoj tvojega ukaza, takrat mu pokaži svojo moč. Takrat ne imej nikacega usmiljenja z njim, kajti ubogati te mora na vsak način.

Pač se sliši mnogokrat govoriti: Otrok še néma razuma, ne vé še kaj je prav i. t. d. Ali pomislimo le, koliko bistrournosti imajo otroci za marsikako stvar, ki ni v redu. Kakó zviti, kakó prekanjeni so, ako hoté zabraniti s čem! Ali za pokorščino naj némajó razuma? Ne vem, kakó li more terditi dorasel človek z zdravimi možjáni kaj tacega? Nálog starišem je, da povedó otrokom, kaj je prav. Ako je pokoren otrok, je prav; ako je nepokoren, ni prav.

Nespametno je tudi poučevati otroka, kakó lepó je, ako uboga, in kazati mu drugih, ki niso pokorni. Ne le zató, ker je lepó, ima ubogati, ampak zató, ker mora ubogati. In ako noče, vzemi palico, in iztepi mu nepokorščino iz telésc! —

Stari egiptovski pedagogi so govorili prav modro, rekši: „Otrok ima ušesa na herbti“.

Ali temu nasproti hoté novejši pedagogi vse doseči z ljubeznijo. Stráni s palico, stráni s tepežem, to ni vredno človeka. — A nasprotno

spet terdijo, da otrok še ni v pravem pomeni besede človek, da še le postaje človek i. t. d. Takó si oporekajo sami.

Dalje spet terdijo, da pokorščina néma biti „hlapčevska“, imeti ima svoj izvòr v spoštovanji. — Dobro. Toda resnično je tudi, marsikateri oče je takov, da si ne ume pridobiti nikacega spoštovanja. A kje stojí zapisano, da néma otrok ubogati tacega očeta? Nikjer. Zatorej, kaj hočete s to teorijo? —

Čudne reči se beró sem ter tija. Jaz terdim ravno nasprotno. Ne iz ljubezni, niti iz spoštovanja naj ne izvira pokorščina, ampak ravno iz nje naj izhajajo te dve krepósti. Voják ljubi najbolj óstrega poveljnika; in zakaj bi otrok ne mogel spoštovati strogega očeta?

(Dalje prih.)

F.

Janez Bonač.

*

Zvezda sjajna si Ti, Janez dragi!
 Ki Te vzela je v mladosti smert.
 Cerkve, domovine up preblagi!
 Krije dans Te že mertvaški pert.
 Cerkev, kje imaš sedaj učenca,
 Ki bi te bolj ljubil, bolj častil?
 Ljudstvo, mladež, kje imaš miljenca,
 Ki bi te bolj varval, bolj učil?

In ti jokaš, draga mati Slava?
 Res osoda bije te hudó!
 Zopet sinek v tihem grobu spava,
 Ki te ljubil vselej je zvestó!
 Pa ne maraj; — luč se res je skrila,
 Al vgasnila čisto ni za nas:
 Sej cvetlice, ki jih je rodila,
 Še cvetejo tebi v divni kras.

*

Tako je pel, v Alojznici mu gojenec, Franjo Marn v žalostinki po geslu iz njegove pesmi: „Le kratka pot je, ki do groba pelje, — Ko kapljica na veji človek je; — Le naglo jenja svetno vse veselje — In mala hišica se nam odpre“ (Danic. 1864. l. 2.). „Britka zguba je s smertjo tega učenega, mladega rodoljuba spet zadela nas Slovence: 21. grudna jezdi k podružnici maševat čisto sam. Imel je posebno živega konjiča, in že ko ga je po sv. maši zasedal, je neki nagajal, in rekel mu je ranjki: „Meniš, da me ne boš nesel, pa me vender le boš!“ Čez dle časa pa ga najde neki voznik pod potom na pol mertvega. Ni se več zavedil, in popoldne o poli štirih se je ločila njegova blaga duša“ — piše o njem prijatelj z Dolenskega v tistem listu; v naslednjem 3. pa verli Okiški z Dunaja: „Gotovo je nepričakovani prigodek z žalostjo zaslišal vsak domorodec.

Ti, predraga Danica! si priča, kako vnet sin Slovenije je bil ranjki. Kako krasne poezije si prinašala iz njegove pevske žile, večidel pod znamenjem . . . n . . . * . . . n . . . (Janez Bonač). Blagi pokojnik si je tudi še z drugimi spisi dobil zasluge, zapustil spomin v lepi knjigi, zaslužuje pa gotovo, da se mu spomin še bolj oživi, in zbirka njegovih lepih pesmic bi bila zala zvezda na obnebj našega slovstva.“

Rojen je bil Bonač Janez v Topolu, prijazni vasi Cirkniške fare 9. maja 1832; gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, precej v začetku z najboljšim vspehom; tretjo latinsko šolo nastopivši je bil sprejet v Alojzijevišče, iz njega prestopil v bogoslovno semenišče, 26. jul. 1859 posvečen za mašnika, l. 1860—61 bil pristav ali prefekt v Alojznici, nato duhoven pomočnik v Žužemberku, kjer je umrl 21. dec. 1863.

Čverst in zmožen mladeneč je prav hvalno napredoval v vseh naukih vzlasti v slovenščini, ter v njej jel pesmice skladati vže v šolah gimnazijskih, svetu priobčeval pa v bogoslovnih, in to pod omenjenim znamenjem v Zg. Danici l. 1857, kjer se nabajajo v raznih oblikah, največ v sonetih in stancah, na pr.: Luč vere l. 1; Resnica 7; Lepši dom (na pokopališu) 9; Svetimu Jožefu 13; Presv. R. Telo 14; Pomlad 15; Prava omika 17; Noč-dan duha 18; Zvezdicam 22; Starček 36; Slovo matere 38; Odgovor Svetogorskemu 41; Previdnost Božja, Pravica Božja 42; Sveta Terezija 43; Nebeški Jeruzalem 45; Ljubim ranj-kim 46; Sveti Advent 48; Marija, Mati svete ljubezni 49; Marija naše zavetje 50. V razgled naj bode:

Prava omika.

Če više v zraku giblje se meglica,
Ki zemljo z miljeno roso napaja
In rajsko vnovič zlejša žalost gaja:
Debelši ji iz očes rosi solzica.

Če više nad zemljo prepeva tica,
De komaj bistro jo okó dohaja,
Bolj njena tožna pesem serca taja,
Bolj nam zbudi nje glas spomin poklica.

V posvetnim šumu serca čut zgubijo,
De rane dušne več jih ne bolijo;
Preblizo so zemlje, nam to pokaže.

Duha prostost človeštvo le oliká;
Na tej le vidi se deržáv omika,
Vsa druga mera grozno rada laže.

Zvezdicam.

Kdo vam olja lučce, ki ne gasne,
Tam v daljavi ljubljeno priliva?
Kdo vam kaže pota modrojasne?
S tamno kdo meglico vas zakriva?
Oh povejte mile zvezdice!

Oj gotovo, čedica blišeča,
Imaš grozno dobriga pastirja;
Tam pri tebi se nam veči sreča,
Se dežela lepši nam razširja.
K vam sercé me vleče zvezdice!

Še život me tù na zemlji veže,
 Duhu brani tje do vas zleteti,
 Oj, de njega prost že bil bi teže,
 De nad vami mogel bi živeti;
 To, le to doseči si želim!

De bi skoraj ure mi dotekle,
 De bi jenjal skoraj čas terpljenja!
 Takrat boste mi veselo rekle:
 Pridi vživat boljšiga življenja!
 O kako že zdaj se veselim!

Tam prelepe pesmi bomo peli,
 In Očeta dobriga častili;
 Večno večno bomo tam živeli,
 Solz potoki bodo vsi vsahnili,
 Le veselje večno zaljša raj!

Vse dopolnjene nam bodo želje
 V sladkim miru ljube domovine,
 Svitlih angelov nas truma pelje
 Tje, kjer sreča nikdar več ne mine.
 Tam cvete le sreča vekomaj!

Z milimi svojimi pesmicami se je berž vsem priljubil, in v „Odgovoru Svetogorskemu“, kateri ga je prilikoval danici na nebu, češ, na radost druge Danice bogorodnice razsijaš mične pesmi v Zg. Danici, spričuje ponižno, da navadno je v škodo, kar je preveč t. j. presilna hvala! — Vendar je marljivo pisal in popeval dalje, in v tečaju l. 1858 so natisnjene pesmice na pr.: Zvezdicam l. 1; Segorska dolina 2; Sveta vera 4; Varstvo čistosti, Marija! 9; Darilce Marii 10; Čednost 11; Solzica na prijatlov grob 19; Časa tek 21. — V zgled bodi:

Sveta vera.

Brez upa vedno vsaka zarja vzhaja;
 Serce je prazno, duha luč vgasuje,
 Očesa svit, lic cvetje obleduje;
 Života vek, moč dušna tud zahaja. —

Zastonj pomlad cvete in v sredi gaja
 Radostno tičic truma preletuje;
 Serce molči — ne upa — ne zdihuje:
 Mir zginil je, obup le ga navdaja!

O revna stvar! solze so ti vsahnile,
 K' so préd britkosti ogenj ti gasile;
 Tolažba zadnja z njimi je minila.

Obupnost le je tvoja tovaršica,
 Ki zgubil svitlo zvezdo si poklica:
 Gorjé! — oh zvezda Vere je vgasnila!

Čednost.

Studenčik mali rahlama šumljaje
 Med cvetjem vil se skoz livade zale,
 Vse rož'ce so pomlad ga obisk'vale,
 Si z valčki čist'mi radostno igraje.

Obiskoval tud sam nar lepši kraje,
 Kjer sladke sapice so mu pihljale,
 Nar lepši viže tič'ce prepevale,
 V njegoví rosi svitli se kopaje.

Al glej! brežički krasni se jezijo,
 Cvetličice ob strugici bledijo,
 In tičic čedica beži in plaka.

O čednost! Deb' vodica tvoja mila
 Se nikdar in nikjer ne zamostila!
 Studenček tvoj stoječ je — mlaka!

Beseda starišem in otrokom. *)

Pregovor: „Kar se Janezek ne nauči, tudi Janez ne zna“, se da prav primerno na marsikako šolo obrniti in morda bi bil tudi za našo šolo prav priličen. Znal bi me pa kdo vprašati: Kdo je pa kriv, da se Janezek ničesa ni naučil? — Temeljito na to vprašanje odgovoriti je težko, ker so slučajnosti, katere Janezka opovirajo učiti se, tudi različne. Včasih so okoljnosti take, da on nima priložnosti učiti se, včasih je sam kriv, da se nič ne nauči. Mnogokrat so pa njegovi stariši s svojo malomarnostjo in zanikrnostjo krivi, da se njih deca malo uči in slabo napreduje.

Izpustimo prvi slučaj iz oči in preidimo takoj k drugemu, namreč: kdaj je otrok sam kriv, da se dosta ne nauči. Tudi tukaj se nam ne bode treba dosti muditi, ker učenci in učenke slišali so premnogokrat že v šoli svoje grajane napake, vendar si pa ne morem kaj, da ob kratkem ne omenim, kaj jim napredek v šoli opovira. — Manjka jim mnogokrat veselja do učenja in do šole, dopada jim bolj pohajkovanje. Brezskrbno potepanje jim bolj ugaja, kakor mirno sedenje v šoli. Če pa v šolo pridejo, sedijo razmišljeni in nepazni, ker rojijo jim vedno še burke v glavi, ktere so na pašnikih ali sploh zunaj šole vganjali. Tudi nekateri otroci dohajajo v šolo brez vse šolske priprave. Trditi smem, da se v tej nerednosti ravno otroci premožnejših hiš bolj odlikujejo mimo revnejših iz gole nemarnosti, in prinesejo potrebnih šolskih reči saboj še le, kadar se z vso ostroostjo pokarajo. — More li vojak brez orožja vojskovati se? More li kmet brez pluga orati? Kako bi se mogel otrok tudi brez knjig in brez pisalnega orodja kaj naučiti? — Glavna krivda otrok, da slabo napredujejo in zaostajajo, je pa vseh grdob grdoba — lenoba. V šoli se nekateri le toliko naučé, kar se jim po sili v glavo vbije, doma ne pogledajo bukev; mesto da bi se učili, podijo se po vasi in počenjajo porednosti; to bi bil velik čudež božji, da bi potem kaj znali. Nekateri se pa še na premoženje svojih starišev zanašajo in mislijo, da jim ni treba učiti se. — Pa spominjajte se le večkrat, ljubi otroci, povésti, ki ste jo brali v svojej šolskej knjigi od Jurjevih in Markovih otrok, kako se je slaba godila Jurjevim otrokom, ker se niso hoteli učiti.

Mnogokrat so pač stariši sami krivi, da se njih otroci malo ali celo nič ne naučijo. Že takoj v prvej mladosti jim veselje do šole vzamejo, ker mlade nagajivce stariši doma, še predno v šolo začnejo hoditi, s šolo strašijo. Kolikokrat se slišijo besede: „Čakaj paglavec, jo bodeš že dobil, kadar boš začel v šolo hoditi, učitelj te bodo že ugnali, kadar jim prideš

*) Ponatis iz „Razredbe učencev in učenk čveterorazredne ljudske šole v Staremtrgu poleg Loža koncem šolskega leta 1881“.

v roke“. Take in enake nespametne besede se slišijo med prostim ljudstvom prav gostokrat. Kako bode potem imel otrok veselje do šole, učenja, če se mu šola risa kot pekel in učitelj kot največji bavbav in trinog, kateri bi po njih mislih ne imel družega opravila, kakor otroke pretepati. Koliko časa mine, ko otrok začne v šolo hoditi, predno te predsodke, ki jih je od nespametnih starišev dobil, zgubi in drug boljši pojem o šoli dobi. — S šestim, oziroma sedmim letom vpišejo stariši svoje otroke v šolo. Zdaj se še le v visokej meri začenjajo pregreški, ki jih zanikarni stariši nad svojimi otroci storijo. Mislijo si, da je otrok le v šolo vpisan, pa je dobro; ali jo redno obiskuje ali ne, to jim je deveta briga. Za vsako malo stvar ga pridržujejo pri domu in zgodi se prav dostikrat, da ga učitelj po 14 dni ali še celo po cel mesec ne vidi v šoli. Kadar pa pridejo stariši na odgovor radi zanikarnega pošiljanja otrok v šolo, opravičujejo se s praznimi izgovori, ki piškovega oreha niso vredni. — Kakor hitro pa otrok v 12. leto stopi, hočejo ga že taki stariši za vedno iz šole imeti z izgovorom: „Vsaj je že opravil (namreč spoved in obhajilo), ali vsaj že šest let hodi v šolo, pa se nič ni naučil“. Tega pa ne pomislijo, da otrok, ko bi vse dneve sčesteli, katere je bil v šoli, v resnici morda še dve ali tri leta ni v šolo hodil. Res čudno bi bilo, da bi se otrok pri takih prilikah kaj prida navadil. Sveti Duh ne pride več vidno nad ljudi, kakor je bil prišel binkoštno nedeljo nad zbrane aposteljne; pa ko bi tudi še prišel, na take nevredne glave bi se gotovo ne vsedel, kajti Bog svojo milost le vrednim deli, ki se za-njo trudijo, nevrednim jo odteguje.

Zopet drugi nespametneži govorijo: „Čemu se bode moj otrok učil, čemu bode hodil v šolo? Delati naj se vadi, delati, vsaj tako ne bode družega, kot trpin. Jaz tudi nisem hodil v šolo, pa vendar živim“. — Dobro! delati naj se vadi otrok. Tudi šola ima sveto dolžnost, otroke k delu navajati, pa učiti se morajo tudi, da bodo mogli dostojno med svetom živeti. Svet napreduje in razmere so vse druge, kot so bile pred 50 ali 100 leti. Takrat bi bil kupil par volov za 80 do 100 gl., za katere moraš zdaj dati čez 300 gl. — Gotovo si tudi že slišal svojega deda praviti, koliko je plačeval davka za posestvo, katero zdaj ti obdeluješ. Koliko ga moraš pa ti sedaj plačevati? Stroški so vedno večji in večji, dohodki pa so ravno taisti ali morda še manji. Tvoj naslednik bode moral vrlo dobro računati in misliti, da bode dohodke in stroške na pošten način v ravnotežje postavil, ako bode hotel od tebe prejeta posestvo obdržati. Kako bode pa vstani, če se zdaj, ko je še mlad, učil ne bode in kje se pa otrok lažje bolj izobraži, kakor v šoli. Zdaj, ko je še mlad, ga lahko vtrpiš, ne da bi se ti pri delu mnogo poznalo; k težkim delom otroke siliti, bilo bi nespametno. Otrok bode dorastel, postal bode čvrst mladenič ali krepka deklica na telesu in tudi na duhu, če se

bode kaj učil. Stokrat ti bode lahko to povrnil, kar je v mladosti v šoli zamudil.

Obilo je zopet takih starišev, katerim se zdi mnogo predmetov, katerih se šolska deca vadi, nekoristnih in nepotrebnih; obsojajo jih doma vpricho otrok in govorijo sploh nespoštljivo o šoli in učitelju. Take modrijane zavriniti je pač lahko in morda mi bode še prilika dana, kaj več o tem govoriti; tukaj pa jim odgovorim le kratko: Kar se človek nauči, ga nikdar ne obteži.

Še mnogo vzrokov bi lahko naštel, ki napredek šoli opovirajo. Pa ker je le majhen prostor mojemu spisu v tej knjizici odločen, završujem te kratke vrstice z uljudno prošnjo: Skrbite za to, dragi stariši, da se bodo vaši otroci kaj koristnega učili! Pošiljajte jih pridno in redno v šolo in preskrbite jih s potrebnimi šolskimi rečmi. Na ta način jim bode najboljšo doto preskrbeli, katera se ne da zapraviti in jo tatje ukrasti ne morejo. Vzredili si bode vrle sinove in hčere, kateri vam bodo hvaležni za vaš trud in vas bodejo vedno blagoslovili za vašo skrb.

Vi otroci se pa pridno učite, pošteno obnašajte in v šoli prejetih nauk ne pozabite. Trudite se že zdaj mladi, da postanete enkrat vzgledni mladeniči in poštena dekleta, s časom pa razumni možje in pridne gospodinje. — Na ta način bode koristili največ sami sebi. Veseli vas bodo stariši in učitelji, vesela vas Avstrija in ponosna bode na vas naša mila slovenska domovina.

V. Žvagen.

Poučevanje v naravoslovji.

(Dalje.)

Dvanajsti dan.

Vetrovi imajo pa svoja imena po nameri, od katere strani neba vlečejo. Navadno razločujemo poglavitne vetrove tako-le:

„Sever,“ piše od strani med vzhodom in zahodom, in ker od ledenega morja čez snežene merzle planine norveških, švedskih in ruskih dežel ostro brije, tedaj od severnega, merzlega kraja piše, zato se sever imenuje. Sever čistí zrak, ter nareja lepo vreme.

„Izhodnjak ali jutrajšček“ piše od strani, kjer, kakor pravimo, solnce vzhaja. Ta veter prepriha neizmerne dežele Azije in vzhodne Evrope, tedaj pride po suhem k nam in ne prinaša dežja; zato mu pa tudi pravimo „suhi veter“ ali „suhi ogeršček“, ker od Ogerskega k nam piše; po zimi vendar večkrat s snegom konča; spomladi in jeseni je bolj navaden; včasí pa tudi po leti piše.

„Jug, južni ali topli veter“, piše od poldanske strani med vzhodom in zahodom iz vroče Afrike in ker sègreje zrak, katerega od

sredozemskega morja nažene, zato večjidel z dežjem jenja, dokler ga sever ne užene, ki zopet megle vërne in zrak sčisti.

„Zahodnji veter“ piše od strani med severjem in poldnem ali jugom. Temu vetru pravijo tudi „posolnčnjak“, menda zato ker po zimi ali po leti o večerih piše. Tudi ta veter večkrat dež pripiha, ker prinaša vlažni zrak od velikega morja, katero loči Evropo od Amerike. Največkrat se spreminjata in merita skozi leto jug in pa sever.

Vetrovi imajo tedaj svoja imena po straneh sveta, iz katerih pišejo. Najbolj navadni in najbolj znani ljudem so topli jug, merzli sever, juteršček ali suha burja. Pravijo: po jugu in posolnčnjaku bo dež, po severu in krivcu sneg, ali pa lepo vreme. Ako jeseni ali spomladi na večer sever piše, bode drugo jutro rada slana. Sicer imajo pa navadno v vsakem kraji svoja posebna imena za vetrove, tako je nekterim krivec — zahodni veter, a zdolec — burja, drugej je pa ravno nasprotno.

Vetrovi čistijo zrak, priženó dež in sneg, sušé zemljo, razganjajo škodljive soparje, gonijo mline in barke, pomagajo kermo, snopje in perilo sušiti i. t. d.

Vetrovi pa utegnejo biti tudi ljudem in živalim škodljivi, ako bi skozi vrata ali okna po sobah in hlevih naravnost pihali; napravlja ljudem terganje po udih in živalim razne bolezni. — Vihar drevje ruje, strehe terga, hiše razkriva, dimnike podira, vozove prekucuje, ladije na morji razbija in potaplja i. t. d. (Dalje prih.)

Šolski ukazi.

Iz seje c. k. dež. šl. sveta dné 7. julija 1881. Sklenilo se je: Zgornje in Spodnje Pirniče, Zaverh in Viherče se imajo izšolati od šole v Smladniku, oboje Pirnič se všola v Presko, Zaverh in Viherče pa v Šmartno pod Šmarno goro.

Šolskemu vodji pritoživšemu se zoper razsodbo okrajnega šolskega sveta, ki znižuje v predštevju postavljeni znesek za vodijevo stanovanje, se je prav dalo.

Srenjski predstojnik se je pritožil, ko bi imel pobrati svoto za šolske stvarne potrebe; dotični ukaz c. k. okrajnega šolskega sveta se je zaterdil, le prešteviljeni znesek se je nekoliko znižal.

Učiteljski vdovi in nedoraslemu otroku se je priznala penzija oziroma odgojilni prinesek.

Pritožbe zoper kazni zaradi šolskih zamud in prošnje za prizanešenje so bile razrešene.

Poročilo c. k. deželnega šolskega nadzornika za ljudske šole, o nadzorovanji nekaterih ljudskih šol se je vzelo na znanje, in c. k. okrajnemu šolskemu svetu so bila odposlana dotična ravnila.

Učitelju na vadnici se je priznala druga starostna doklada.

Nadučitelj, zoper katerega se je zaveršila disciplinarna preiskava, bode za kazen premeščen.

Razrešilo se je več prošenj za nagrado in denarno pripomoč.

D o p i s i.

Na Premu 16. julija. (Konec.) Šesto točko »Ali more šola s poludnevnim poukom tirjatvam učnega črteža zadostevati«? rešuje učitelj Lavrenčič prav dobro. Njegov govor se glavno vrti okoli točke, da je učni črtež za razdeljene jednorazrednice preobširen, ker je v mnogih obzirih z onim za štirirazrednice s celo-dnevnim poukom popolnoma identičen, in takemu jeden sam učitelj s poldnevnim poukom nikakor ne more zadostiti. A dalje se pa v našem okraji s poldnevnim poukom vendar učni smoter ložeje doseže, nego s celodnevnim. Obiskovanje šole in šolska disciplina je pri manjem številu učencev bolja, kakor pa če so klopi z otroki kakor sè slanki natlačene; pri poludnevnem pouku ima učitelj vselej ob jednom le po dva oddelka poučevati, a pri celodnevnem pa po tri oddelke. Tudi so v tem šolskem okraji le prav redke prilike, kjer bi bil celodnevni pouk na pravem mestu, in to le tam, kjer je šolska občina skupaj; kjer so pa vasi šolske občine na daleko v okrogu raztresene, je celodnevni pouk nemogoč. Urokov temu je posebno v Postonjskem okraji, da vse mrgoli. Slednjič želi, da bi se tam, kjer je nad 80 šolo obiskajočih otrok, vendar uže postava izvršila, ter se dvorazrednice napravile; da bi se dalje učni črtež za razdeljene jednorazrednice praktično prevstrojil in tvarina pravično in primerno obmejila, ter se povsod, na jednorazrednicah poludnevni pouk vpeljal, dokler ni še zadostno število dvorazrednic (tudi tam, kjer je sedaj na jednorazrednicah celodnevni pouk). Zadnji nasvet odloži se do prihodnje konference. (Ta stvar se more rešiti po višji šolski oblasti. Ur.) Poročevalcu splošno ugovarja učitelj Kalan, ter učitelje tukajšnega okraja imenuje nekako nazadnjake; on je povsod za strogo izpeljavo celodnevnega pouka brez ozira na krajne razmere, na male šolske sobe in na preobširno število šolskih otrok. On ne vidi v tem kakega zadržka v napredku, če je tudi v šoli gnječa in stiska, da je vdušiti se, ter nekaj apeluje na Štajersko, kjer je — celodnevni pouk.

Lavrenčičeve nazore pa prav izvrstno zagovarjata učitelja Gradišnik in Kete; ogromna večina zbranih učiteljev se ž njima popolnoma strinja. (To vendar ni težko uganiti, kdo ima prav in kdo bolje skerbi za šolski napredek in za zdravje otrok. Ur.)

Želeti bi bilo, da bi gospodje referenti svoje pismene izdelke po »Učiteljskem Tovarišu« objavili, da bi se tako dobro zrno v prospeh šolstva tudi drugod razširjalo. (To je naša želja in dopisnikova! Kaj pa rekó drugi? Ur.) Naslednje sedaj poročilo odsekov okrajne Postonjske in Vipavske učiteljske bukvarnice.

Okrajna učiteljska bukvarnica Postonjska nakupila si je več novih knjig, ter si napravila novo omaro. Gotovine je v blagajnici celih 129 gl. in nekoliko krajcarjev. Tej bukvarnici sta dva dobrotnika več Maticinih in drugih knjig podarila, kar se hvaležno na znanje jemlje, tudi se je letos več iz nje čitalo, nego prejšnja leta.

Vipavska okrajna učiteljska bukvarnica ima vseh knjig 451; lepo število. Njen denarni stan pa ni tako ugoden, kakor Postonjske, ker ima nekoliko novc. dolga.

Stalni odbor in pa odbor okrajne učiteljske bukvarnice Vipavske ostaneta nespremenjena; oni okrajne bukvarnice Postonjske se pa nekoliko spremenili, ker se je bilo med letom tudi učiteljstvo v Postonji premestilo.

Nadučitelj M. Zarnik nasvetuje, da se okr. učiteljska bukvarnica Postonjska vpiše kot stalni ud v »Matico slovensko« ter da se naroči na »Zvon« in »Kres«, kar se jednoglasno odobri. (Čujte, čujte! Ur.)

K zadnji točki ima prvi besedo podpisani; on razpravlja obširno vprašanje o starostnih in službenih dokladah. (Razprava z nasveti vred ima priti svoj čas v »Tovarišu« posebej tiskana.)

Gospod nadzornik da v razgovor nasvet o „Žumer-Razingarjevem Abecedniku“. Tu nastane precej živahna debata in se slednjič sklene, da se ta »Abecednik« po vseh šolah tukajšnjega okraja vpelje, kar se mora zadnji čas povsod v teku treh let izvršiti, to pa radi tega, ker je sedaj po tukajšnih šolah še mnogo »Začetnic«, s katerimi bi se ne vedelo kam, ako bi se uže letos »Abecednik« popolnoma vpeljal, in bi uže itak ubogi stariši mladine preveč denarnih žrtev imeli.

Na to se konferenca s trikratnimi živio-klici na presvitlega vladarja sklene.

Pri celej konferenci je bil c. k. okrajni glavar, vitez Franc Josipovega reda g. Anton Globočnik navzoč, in je tudi med vdeleževalce konference razdelil potpino.

Zaključek konference je bil okolo $\frac{1}{2}$ 3. ure popoldne. S konferencijo je bila združena razstava učnih pripomočkov, obilo zanimivih in koristnih. Po skupščini smo šli na kosilo v Vičićevo gostilno. Le prehitro minul je čas med prijaznem pomenkovanjem in prekmalo smo se morali ločiti. Obžalovali smo veliko nesrečo, katera je ta dan zadela uboge delavce v Ajdovščini in okolici, ko smo zvedeli, da je velika tovarna (predilnica za bombaž) do tal pogorela, — ubogi reveži in njih družine!

Matiija Rant.

Pojasnilo k naši opazki v g. Rantovem poročilu o učiteljskem zborovanju postonjskega okraja (glej Tovarišev list dné 1. avgusta, stran 237). V ljudski šoli na Premu je nauk o kmetijstvu urejen po načрту adjustiran od c. k. okr. šol. sveta, in sicer:

Dečki višjih dveh oddelkov vsakdanje šole poučuje se zlasti v sadjereji teoretično pozimski, a praktično pa poletni čas vsak teden skoz celo šolsko leto ob sredah in sabotah vsakikrat po pol ure izven postavno določenega učnega časa.

Istotako poučuje se mladina v kmetijstvu na tukajšni šoli, a to s prav dobrim vspehom. Kako je drugod — mi ni znano; le to vem, da je letos, oziroma prošlo jesen, moral vsak učitelj, kateri v tukajšnjem okraji pri pouku jemlje ozir na kmetijstvo, moral v tej zadevi svoj učni črtež c. k. okrajnemu šolskemu svetu v odobrenje — poslati, ter se v posledici po tem ravnati.

(Dobili smo od dopisnika tudi dotični učni črtež za ponavljavno šolo, kmetijski nauk in pouk v ženskih ročnih delih, katerega hočemo ob priliki priobčiti, a ne toliko za uzor, kolikor za primerjevanje drugim součiteljem. Stvar je važna in treba, da se dene v točno omejen okvir šolskih disciplin. Ured.)

Iz Kranjskega šolskega okraja, dné 23. julija. (Učiteljska skupščina.) (Dalje.) Za tem je poročal g. nadzornik o stanji šol celega okraja, kakoršno je najdel ob nadzorovanju tekočega šolskega leta, ter dodajal ob jednom svoje opazke. Kar se šolskih poslopij tiče, najdel je marsikaj pomankljivega. Kjer so učne sobe vlažne, priporočal je, naj se pridno prezračujejo, pa tudi dobro kurijo. Najdel je nekje premalo toplo šolsko sobo; torej je opomnil, da gorkote mora biti 13° , čez 15° — 16° po R. vender ne, ker zdravstveni ozir tako zahteva. Priporočal je tudi marljivo snaženje šolskih poslopij. — Gledé na šolsko obiskovanje opazil je tudi marsikaj nepovoljenega; vender so po večjem krajne razmere temu uzrok. Kar je otrók čez 1 uro od šole oddaljenih, naj se ne silijo k uku. Kjer so stariši premalo zauzeti za šolo, naj poskuša učitelj po naj boljši moči in prijaznosti vplivati na taiste. Le ondi, kjer se hudovoljno vpirajo, naj se zamude izkazujejo. Izkazi, resnično in vestno sestavljeni, naj se odpo-

šiljajo vsikdar ob pravem času. Učitelji naj pa tudi sami natančno spolnujejo svoje dolžnosti; — kjer se namreč to godi, ondi so navadno tudi šole dobre, ter pouk vspešen. Očitno je izrekel nadzornik, da vspeh v šolah mu je »barometer«, po katerem presojuje učitelje. — Kar zadeva domače naloge, priporočeno nam je bilo, naj se sploh mladina ž njimi preveč ne obklada. Zato naj se pa v šoli bolj marljivo in temeljito poučuje. To je priporočal g. nadzornik ne le za jedno, ampak tudi za 4razredne ljudske šole. Zlasti pri računstvu zabranjeval je predolge in pretežke domače naloge. — Gledé učnega načerta od l. 1879. priporočeno nam je bilo, naj se povsod natančno po taistem poučuje. — Pozornost za uke naj se pridno budi. Učitelj mora imeti oko za vse; vsem otrokom mora dati, kolikor je moči, opravila in dela. Pogostno naj na dano vprašanje odgovarjajo otroci cele šole, ali le ene strani, ali le enega stola. Vprašanja naj se zastavljajo vselej poprej, in še le potem se zahteva od tega ali unega odgovor. Vpraša naj se vselej v celih stavkih, in enako naj se zahteva tudi odgovor. S tem se navadijo otroci logično misliti in govoriti.

Potem je prestopil g. nadzornik k pretresanju posameznih predmetov. Slovnica, dejal je, naj se ne zanemarja, da se otroci vsaj zadnji dve leti priučé pravilnega govora. Naj bolje je za ta uk (in sicer v slov. in nemšk. jeziku), da se sklepa s branjem. (Omenil je govornik pri tej priliki nekega letos izišlega ukaza, da se mora na 2razrednicah v nemščini neobligatno poučevati, ako se najmanj 10 učencev za ta uk oglasi.) Za 4razrednice je pa slovniški uk jako važen predmet tudi zaradi tega, ker se poklada s tem mladini jezikoslovni temelj za srednje šole. Sploh se je povdarjalo, naj se nemščina po mogočnosti pridno goji, terminologija naj bo poleg slovenske tudi nemška, tehnični izrazi natančno-pravilni itd.

Pri računstvu priporočevalo se nam je marljivo gojenje te vednosti na pamet; pri pismenem računstvu pa naj imamo večji pozor na decimalke, kar očitvidno zahtevajo nove mere in uteži. — Geografijo je priporočal v prvi versti g. nadzornik učiteljem samim, naj se je pridno učijo, ker je pri nadzorovanji zapazil v nekaterih krajih nekoliko pomanjkljivosti. V to sverho je priporočal knjige: Jesenkovo, Klunovo in Zupanovo. Zemljepisje naj se poodi-tuje z zemljevidi, in kjer jih nimajo, naj se omislijo. Kot posebno pripraven učni pripomoček nasvetovan nam je bil toplo g. Trampler-jev atlant. Priporočevalo se nam je tudi, naj mladino učimo poleg slovenskih tudi nemška krajna imena.

V zgodovini poučuje naj se v 3. in 4. letu, kakor to velewa učni načert l. 1879. Največ naj se obravnava zgodovina Avstrijska, in ker imajo naše berila o tem premalo gradiva, naj si išče to učitelj po dobrih knjigah (n. pr. Jesenkova zgodovina). — Gledé na lep opisje se je povdarjalo, naj pazimo, da oči mladine pri tem predmetu ne terpijo. Za predpise naj se torej poslužujemo dovolj velike pisave.

Spisje naj se v šolah marljivo goji; vendar naj se za ta pouk rabijo le bolj lahki in za vsakdanjo rabo bolj potrebni predmeti. Izgleda naj se mladina na pamet uči, in na večrazrednih šolah naj se jemlje tudi pri tem uku ozir na nemščino. — Ker se v kmetijstvu na nekaterih šolah našega okraja pridno poučuje, g. predsednik to pohvali. Omeni tudi vladnega dopisa, ki 3 — 500 gl. (za vse. Ur.) določuje nagrade takim gg. učiteljem, ki v tej stroki poučujejo, ter naznani, da kdor ima v tej reči kaj zasluga, naj se do konca julija za nagrado oglasi. In konečno je g. nadzornik izrekel, da je bil pri svojem letošnjem nadzorevanji šolskim vspehom in napredkom prav zadovoljen.

Zdaj so se pričela posamična poročila. Učiteljica Maly je govorila nemški: »Kako bi bilo vspešno doseči vkupno delovanje učiteljev na večrazrednicah?« Omenila je, da je neobhodno potrebno, da si učitelji prizadevajo, učno metodo eden drugega spoznati, to se pa najlažje doseže s tem, ako drug drugega »hospitirajo«, t. j. ako hodijo pogostno med ukom drug k drugemu poslušat, da spoznajo, kako posamezni razne učne tvarine obravnavajo in predavajo. V ta namen naj si prikratijo svoje proste ure med tednom. Skušajo naj dalje pri vseh glavnih predmetih ravnati se po jedni in isti metodi, da n. pr. učitelj II razreda more nadaljevati natančno to, za kar mu je njegov sprednik postavil duševni temelj. Tudi v oziru discipline naj bodo vsi učitelji jedini; kakor na strogo komando naj se verši red in uk. In ker dolgoletna skušnja pri pouku izda več, kot teoretična učenost, naj se tudi noben, zlasti mlajši učitelj, ne sramuje prositi pri svojih starejih sobratih dobrega sveta, ako ga potrebuje. Splošno priznanje je bilo govornici izraženo za dobro rešitev nastavljenega konf. vprašanja. (Konec prihodnjič.)

Okrajna učiteljska konferenca za okolico Ljubljansko. Učitelji tega okraja smo uradno zborovali 28. julija v Ljubljani. Vdeležili so se vsi učitelji in učiteljice iz okraja tega zborovanja, katero otvori točno ob 10. uri gosp. nadzornik s kratkim uvodnim nagovorom, ter si voli namestnikom učitelja Stojca z Verhnike. Po predlogu sta bila voljena zapisnikarjem učitelja Punčah in Svetina. — Prestopivši k tretji točki dnevnega reda omenja g. nadzornik najprej dopisa c. k. dež. šol. sveta gledé opazek pri ogledovanji nekaterih šol tega okraja tekom t. l., in tem je nasledilo splošno objavljanje stanja, v kakoršnjem je on najdel šole pri letošnjem nadzorovanji. Obširneje je govoril o šolskih poslopih, varstvu in snažnosti šolskega imetja; kako naj se obravnavajo berilne vaje, jezikov nauk sploh i. t. d. Na to pokaže učilni pomoček »Atlas für 4-, 5- u. 6klass. Volksschulen, bearbeitet v. Prof. R. Trampler. Wien. Druck u. Verlag der k. k. Hof u. Staatsdruckeri. Ausgabe für Krain. Preis à Theil 60 kr.«

Učitelj J. Gašperin je poročal na to o domači izreji in šolski disciplini, a gosp. Fr. Papler pa o šolskih vertéh. Resolucija gosp. poročevalca gledé na zboljšanje šolskih vertov bila je jednoglasno sprejeta.

Poročilo bukvarničnega odseka je pokazalo, da je denarno stanje ugodno. — Sklenilo se je, da sta časopisa »Vertec« in »Zvon« naročiti, in posejevati bralcem le po dvoje knjig iz knjižnice. Tudi račun je bil ob jednem pregledan in povsem odobren. — Od posameznih predlogov bil je prvi, govoreč o pomankljivosti knjige razrednice zaveržen, a drugi, naglašajoč podpis učiteljev v priletnih proračunih krajnih šolskih svetov, soglasno sprejet.

V stalni odbor so bili voljeni g. g. Fr. Govekar z 18, Levstik 17, Papler 16 in Bl. Kuhar z 11 glasovi. — Bukvarnični odbor ostal je nespremenjen. Gosp. nadzornik sklene zborovanje s trikratnim slava-klicem na presvitlega cesarja, želeč učiteljem dobre pečitnice. Potem so zapeli navzočni še cesarsko pesen.

Pri skupnem obedu v čitalnici so nas pozdravili tudi nekateri ljubljanski učitelji, kar je nas tembolj veselilo, ker smo več let sim pogrešali vzajemnosti mej nami deželanom in meščanom. V slogi je moč in napredek!

Različnosti.

(*Šolska letina.*) **II mestna 5razredna deška ljudska šola v Ljubljani** (ust. l. 1871.) je imela v začetku leta 637, na konci l. 1881. pa 597 učencev. V obertnijsko-pripravljavni šoli je bilo koncem leta 109 učencev. Učiteljev je bilo z učenikom verouka vred 10, in sicer 1 nadučitelj in vodja, 4 učitelji, 3 podučitelji in 1 namestni učitelj. — Naj več učencev je bilo v III (a) in naj manj pa v IV (b) 45.

V zvezi s to šolo je **mestna potovalna šola na Mahu** (vst. 4. dec. 1873). Na Mahu jih je bilo letos 67 učencev in učenk. — Pridno je šolo obiskovalo 65%, manj pridno pa 35. Šola na Mahu ima tudi majhno bukvarnico, ki šteje 64 slovenskih knjig. — Šolsko leto 1881/2 pričinja se 16. septembra, vpisujejo se učenci 14. in 15. septembra. Sporočilo je nemško-slovensko.

I mestna 5razredna deška šola v Ljubljani (ust. l. 1861.) je imela na konci l. 385 učencev. III razred je imel vzporedni razred, vendar jih je bilo v III a) 72 in b) 55 učencev. Naj več učencev je bilo v II razredu 88. Učiteljev je bilo z učenikom verouka 8, med temi 1 nadučitelj, 2 učitelja, 2 podučitelja, 1 pomožni in 1 namestni učitelj. S to šolo je v zvezi tudi pripravnica za obertnijsko šolo v 2 razredih, ki je štela po 76 učencev v vsakem razredu. — Jezik kakor pri II. mestni šoli.

Učenke mestne čveterorazredne dekliške ljudske šole, uverstene po zasluženji v Ljubljani koncem šolskega leta 1880/1. Poročilo to nam kaže da je bilo v IV razredu v 2 oddelkih 61, v III raz. 80, v II 72, a v I 75 = 288 učenk. Prihodnje šolsko leto se pričinja 17. septembra, vpisujejo se učenke 15. in 16. septembra.

Razredba učencev in učenk čveterorazredne ljudske šole v Staremtergu poleg Loža ima na čelu: »Besedo starišem in otrokom«, spisal učitelj V. Žvagen. Poročilo našteva: krajni šolski svet, učitelje in šolske dobrotnike in ima čertice iz šolskega dnevnika. Otrók je v IV razredu 25 dečkov in 20 deklic; v III raz. 32 dečkov in 48 deklic; v II 59 dečkov in 55 deklic; v I 91 dečkov in 110 deklic. V nadaljevalnem tečaju je bilo 28 dečkov in 39 deklic = 67. Poučevali so v šoli 3 duhovni gospodje, 3 svétni učitelji, in 1 učiteljica, ki je poučevala v II, III in IV razredu tudi v ženskih ročnih delih. Poročilo je pisano v slovenskem jeziku.

Razverstitev učencev čveterorazredne deške ljudske šole v Loki našteva imena učencev po vseh 4 razredih. IV, III in II razred imajo oddelke, in po 41, 65 in 83 učencev, I razred pa šteje 79 učencev. — Šolsko leto se začenja 16. septembra, vpisujejo se učenci 13., 14. in 15. septembra.

Letno sporočilo javne štirirazredne ljudske šole v Kranji 1881 ima šolska naznanila, pregledno število šolskih otrok, iz šolske kronike kaj in zahvalo šolskim dobrotnikom. IV in III razred imata vzporedna razreda za deklice; potem imajo pa IV, III in II razred še oddelke. Konec leta jih je bilo v I razredu - 60 učencev in 45 učenk, v II - 60 učencev in 42 učenk, v III - 39 učencev in 35 učenk, v IV - 26 učencev in 18 učenk, skupaj torej 185 učencev in 140 učenk = 325 šl. otrók. Rokotvorskó šolo je obiskovalo 109 učenk iz IV, III in II razreda. Potem je naštetih še 21 učencev, ki so kmetijsko napredovalno šolo redno in marljivo obiskali.

Letno sporočilo čveterorazredne deške ljudske šole v Novomestu ima: I. Iz šolske kronike. II. Dobrotniki šole. III. Učiteljstvo. IV. Učence

po zasluženji uverstene. Je pa v IV razredu -46, v III-53, v II-38, v I-26. — = 163 učencev, a na konci leta 156. — Otroci, oziroma njih stariši in namestniki, se imajo oglaševati za prihodnje šolsko leto 14. in 15. septembra.

Razredba učenk v dekliški ljudski šoli pri č. č. g. g. Uršularnicah v Škofji Loki nam našteva unanjo šolo v 4 razredih, in sicer: v IV.-21, v III.-38, v II.-82 in v I.-133, tedaj vseh skupaj 274. V 6 razredih notranje šole je bilo učenk 144, in v ponavljavni šoli 155, torej skupaj 533 učenk.

Zunanja šola ima slovensko, notranja pa nemško poročilo. — V notranji šoli se poučuje razen v navadnih šolskih predmetih tudi: v slovenskem in francoskem jeziku, v ženskih ročnih delih raznega zadržaja, pa v sviranji na glasovir, citre in gosli.

V Krakovem na Poljskem je bil 18. p. m. velik učiteljski zbor. Zbralo se je nad 1100 učiteljev in učiteljic. V 2. seji (19. p. m.) je bral predsednik telegram škofa Dunajskega iz Rima, ki je naznanil, da so sv. Oče skupščino blagoslovili. Posvetovali so se v učnih črtežih po ljudskih šolah, pomenkovali so se tudi zastran naprav otroških vertov, nauka v gospodinjstvu i. dr. Skupščini na čast je bil velik banket pri veleobertniku John-u. — Za tem so se zbrali zdravniki iz Poljskega, kot gostje so se tudi vdeleževali prišelci iz Češkega, Pruskega in Ruskega. Govorniki so poudarjali korist takih shodov. Bodoči shod bode v Varšavi.

Jugoslovanska knjiga. Knjigar Karol Prohaska v Beči bode izdajal knjigo, v kateri se bode narisala slika etnografska in kulturna vseh narodov, živečih v habsburški državi. Delo o Slovencih je prevzel g. prof. Šuman in o Hrvatih bode pisal g. prof. Staré.

Učenci orgljarske šole „Cec. društva“ so imeli 28. julija očiten letni izpit iz vseh predmetov, kateri se jim predavajo. Izmed 14 učencev (začetkom leta jih je bilo 19), ki so letos šolo obiskovali, jo končajo trije: dva s spricalom sposobnosti, tretji pa se bode dal še izprašati prihodnje leto, katero se bode začelo 5. oktobra.

Zrelostni izpiti na m. učiteljski so bili 30. junija, 1. in 2. julija. K izpitem jih je prišlo 18 notranjih in 3 unanji, med temi 2 sè zrelostnimi spricali iz gimnazije. Poterjenih je bilo 16, med temi 2 unanja, 5 je bilo zavrnjenih iz posameznih predmetov; 4 na 2 in 1 zunanji na 6 mesecev.

— na ž. učiteljski se jih je oglasilo 23; izverstno ste dostali 2, dobro 15, za jedno leto zavrnjenih 2, in za dva meseca 4.

Slovensko učiteljsko društvo. »Cesar Franc Jožef I.«, kakor je uže našim čitateljem znano, se imenuje lična knjižnica, ki jo je slovensko učiteljsko društvo ob priliki vladarjeve 25letnice na svitlo dalo. Od družega natisa je odboru ostalo še 165 knjižic, katere bi rad spečal. Ker je pa leto pozneje druga knjižica jednakega zadržaja na svitlo prišla tam v Beči in je nepričakovana konkurencija prestregla učiteljskemu društvu razprodajo, je odbor primoran, založeni knjižici ceno od 15 kr. na 10 kr. znižati, se vé da v svojo škodo. Tovariši! Povsod povdarjate slogo. Pokažite jo tukaj dejansko. Priporočajte omenjeno knjižico v god presvitlega cesarja za podaritev pridnim učencem in podpirajte domača podvzeta, kajti kervavo potrebujemo doma denarja, a vi ga rajše pošiljate ven, in tako podvezujete vsako žilico, po kateri si slov. učit. društvo komaj začne pomagati do življenja, do delovanja, ki bi takim potom moglo neizmerno mnogo koristiti domači šoli, vzlasti ako bi odbor nadalje tako nesebično deloval, kakor je dosedaj.

4. t. m. je zborovalo **vдовsko učiteljsko društvo**. V razgovor je prišlo med drugim to-le: Ali bi ne bilo umestno, da bi se učiteljskem vdovam in sirotam pokojnina za bodoče nekoliko zvišala sedaj, ko glavnica od leta do leta narašča? Stvar pride pred občni zbor, ako se do časa stavi kak primeren nasvet. — Tudi „**Slovensko učitelj. društvo**“ je imelo ta dan odborovo sejo. — Pomenkovanje je bilo, kaj ima priti na dnevni red k občenemu zboru, ki ima biti 22. septembra. (Obširneje poročilo in vabilo hočemo prinesiti v prihodnji številki 1. septembra.) Sedaj pa vljudno vabimo tovariše in prijatelje člane, da nam naznanijo svoje želje, eventualno predloge, katere bi potem postavili na dnevni red občenemu zboru.

Pred občnim zborom pa ima biti odborova seja v četrtek 1. septembra ob navadni uri, h kateri prijazno vabi predsednik domače in unanje odbornike.

Matica slovenska naročila je g. prof. Lavtarju v Mariboru, da naj kar najhitreje za tisk pripravi svojo slovensko geometrijo za učiteljšča, katero ima v rokopisu do malega uže doveršeno, ker se bode ta knjiga uže v bodočem šolskem letu rabila na ljubljanskem učiteljšči.

Ravno tako je Matica naložila g. dr. M. Samcu v Kamniku, da naj čim prej tem bolje posloveni Woldričovo somatologijo, da se bode uže v bodočem šolskem letu uvedla za šolsko knjigo na c. k. učiteljšči v Ljubljani.

Ljudsko šolo v Šiški bodo vendar-le zidali. Delo je prevzel g. Tönnies iz Ljubljane. Prostor za šolo je bil nakupljen pred 5. leti in je med Zgornjo in Spodnjo Šiško pri razpotji poleg Krisperjeve tovarne, ki izdeluje lesene žeblje.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Litijskem: Na 4razredni ljudski šoli v Šent-Vidu pri Zatičini, učit. službe za 2., 3. in 4. razred, plačo po 500, 450 in 400 gl. — Prošnje do 15. avgusta 1881.

V šolskem okraji Postonjskem, stalno eventual začasno: Šturije 450 gl., Senožeče 400 gl., Postonja 450 gl.; pri prvih dveh je tudi stanovanje, — do 16. avgusta 1881.

V šolskem okraji Kerškem: nadučiteljska služba na trirazrednici v Leskovcah, letna plača 500 gl., funkcijska doklada 75 gl., stanarina 80 gl. — do 15. avgusta 1881. pri okr. šol. svetu.

V šolskem okraji Radovljiškem: učiteljska služba na jednorazrednici v Jesenicah, letna plača 450 gl., 42 gl. priboljška in prosto stanovanje — do 18. avgusta t. l.

V šolskem okraji Černomeljskem: učiteljska služba na jednorazrednici v Preloki, letna plača 450 gl. in stanovanje, stalno ali začasno. Za slučaj, če učitelj prevzame orgljarijo, plača občina na leto še 70 gl. nagrade.

V šolskem okraji Logaškem: Na Vojskem, učit. služba, letna plača 450 gl. — do 15. avgusta t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Maks Ivanetič, poprej začasno v Preloki, pride v Hotederšico; g. Anton Žvokelj, bivši nadučitelj, ima priti v Brusnico. Jakob Koželj, učitelj v Zgornjem Tuhinu, pride v Ajdovico pri Novomestu.